

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

Identificació de l'expedient

Resolució d'arxiu de la informació prèvia núm. IP 307/2020, referent a Ferrocarril Metropolitana de Barcelona, SA.

Antecedents

1. Entre el 08/10/2020 i el 14/10/2020, per remissió de l'Agència Espanyola de Protecció de Dades (en endavant, AEPD), va tenir entrada a l'Autoritat la denúncia d'un determinat sindicat contra Ferrocarril Metropolità de Barcelona, SA (en endavant, FMB),

En concret, el sindicat denunciant exposava que des del Centre de Seguretat i Protecció Civil d'FMB (en endavant, CSPC) es capturaven les imatges dels presumptes infractors (en alguns casos, menors d'edat), recollides per les càmeres de videovigilància instal·lades a la xarxa de metro, les quals s'imprimien (printers) i es distribuïen entre el personal de seguretat. En aquest sentit, l'entitat denunciant aportava 2 "*printers*" o impressions relatius a una mateixa persona (la referència que constava en aquestes impressions era la següent: (...)).

El sindicat denunciant assenyalava que aquest tractament s'efectuava sense el consentiment de les persones afectades i sense que es fes efectiu el dret d'informació; així com que les imatges captades pel sistema de videovigilància es conservarien durant un termini superior al mes.

D'altra banda, l'entitat denunciant posava de manifest que els fets denunciats podrien contravenir el dret fonamental a la pròpia imatge regulat per la Llei orgànica 1/1982, de 5 de maig, de protecció civil del dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge (en endavant, LO 1/1982); que també s'incompliria l'article 4 de la Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi Civil i de la Llei d'Enjudiciament Civil (en endavant, LO 1/996); així com l'article 17.1 de la Llei reguladora 5/2020, de 12 de gener, de responsabilitat penal dels menors (en endavant, LO 5/2020). Al seu torn, també considerava que determinades conductes podrien ser constitutives, al seu parer, de delictes (en concret, dels delictes tipificats als articles 163, 165, 166 i 197 del Codi Penal).

Al marge de l'anterior, l'entitat denunciant afirmava que TMB no havia nomenat un delegat de protecció de dades (en endavant, DPD).

L'entitat denunciant aportava altra documentació relativa als fets denunciats.

2. L'Autoritat va obrir una fase d'informació prèvia (núm. IP 307/2020), d'acord amb el que preveu l'article 7 del Decret 278/1993, de 9 de novembre, sobre el procediment sancionador d'aplicació als àmbits de competència de la Generalitat, i l'article 55.2 de la

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques (d'ara endavant, LPAC), per determinar si els fets eren susceptibles de motivar la incoació d'un procediment sancionador.

3. En aquesta fase d'informació, en data 26/10/2020, l'Àrea d'Inspecció de l'Autoritat va comprovar en el Registre de DPD de l'Autoritat, que FMB va inscriure en data 02/10/2019 el nomenament del seu DPD en el dit Registre (posteriorment, FMB va comunicar que havia nomenat un nou DPD en data 02/03/2021).

4. En data 30/10/2020, es va requerir FMB perquè informés si era l'entitat responsable del tractament consistent en capturar, imprimir i distribuir les imatges objecte de denúncia entre el personal de seguretat, recollides pel sistema de videovigilància instal·lat a la xarxa de metro. I, en el seu cas, també es requeria que assenyalés quina era la base jurídica que legitimava el tractament objecte de denúncia, com es feia efectiu el dret d'informació i quin era el termini de conservació de les imatges captades pel sistema de videovigilància instal·lat a la xarxa de metro, entre d'altres extrems.

5. En data 10/11/2020, FMB va respondre el requeriment esmentat a través d'un escrit en què exposava, entre d'altres, el següent:

- Que FMB no era responsable de cap tractament consistent en capturar, imprimir i distribuir entre el personal de seguretat, les imatges recollides pel sistema de videovigilància instal·lat a la xarxa de metro, referents a persones presumptament infractores.
- Que el tractament de les imatges captades pel sistema de videovigilància d'FMB té com a finalitat preservar la seguretat de les persones, els béns i les instal·lacions, d'acord amb l'article 22 de la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de Protecció de Dades Personals i garantia dels drets digitals (en endavant, LOPDGDD).
- Que en el cas que, a partir de les imatges tractades pel sistema de videovigilància, es verifiqui la comissió de presumptes delictes o infraccions administratives que generin un risc per la seguretat de les persones, els béns o les instal·lacions, aquest tractament es fa dins el marc de l'article 22 de l'LOPDGDD. La base jurídica que legitima el tractament és l'interès públic.
- Que el sistema de videovigilància disposa d'un mecanisme automàtic d'esborrat, que s'activa quan les imatges capturades arriben al termini màxim d'un mes.
- Que atès que les instal·lacions on es capturen les imatges son una infraestructura crítica, i les infraccions poden posar en perill la vida de les persones, hi ha excepcions en les que unes imatges seleccionades es conserven per un temps superior. En aquests casos, els terminis són variables i depenen de la gravetat dels fets i del nivell de col·laboració que demanin les autoritats judicials o policials.

6. En data 12/11/2020, també en el si d'aquesta fase d'informació prèvia, es va formular un nou requeriment a FMB per tal que informés, entre d'altres, sobre si les persones que

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

podien visionar les imatges captades pel sistema de videovigilància del metro eren personal propi d'FMB i/o personal de l'empresa de seguretat; així com sobre com es proporcionava a les persones afectades informació sobre la resta d'aspectes establerts a l'article 13 del Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes (en endavant, RGPD).

7. En data 20/11/2020, FMB va respondre l'anterior requeriment a través d'un escrit en què exposava, entre d'altres, el següent:

- Que les persones que poden visionar les imatges captades pel sistema de videovigilància del metro, en temps real o gravades, són personal autoritzat propi i personal de l'encarregat del tractament (empresa de seguretat).
- Que a les estacions i als trens hi ha cartells informatius de l'existència de les càmeres. L'avís també es fa per la megafonia de les instal·lacions.
- Que FMB i el seu DPD van tenir coneixement, arran el requeriment d'informació formulat per l'Autoritat, que en alguns casos especials, dins del tractament principal de videovigilància i de les finalitats de protecció de la seguretat de les persones, els béns i les instal·lacions, fent servir les persones autoritzades amb deure de confidencialitat, i dins dels 30 dies previstos pel tractament, s'havien imprès algunes imatges captades per les càmeres.
- Que en el cas concret de les captures que aportava l'entitat denunciante, es tractava d'un cas especial en el que la persona identificada com presumpta autora d'actes incívics va tenir una resposta violenta envers una persona empleada de cabina d'FMB, a la que va insultar i amenaçar. Els empleats no acostumen a denunciar aquests tipus de delictes per por a les represàlies, però acaben patint igualment les conseqüències de les denúncies administratives que es presenten al no poder-se perseguir els fets en seu penal, ja que es tracta de delictes que només es poden perseguir a instància de la part afectada. Aquest risc d'agressió va obligar a aplicar un protocol de protecció d'aquesta persona empleada, que es quedava sola a la cabina en el torn de nit.

FMB aportava documentació diversa.

8. Encara en el marc d'aquesta fase d'informació, en data 04/12/2020 l'Àrea d'Inspecció de l'Autoritat va efectuar les següents verificacions:

- Es va accedir a l'adreça electrònica que constava en el cartell informatiu de l'existència de les càmeres (tmb.cat/ca/politica-privacitat) que proporcionà FMB, la qual reconduïa a la política de protecció de dades de TMB (tmb.cat/ca/politica-proteccio-dades-personals).
- En l'apartat "*Tractament de videovigilància i veu*" de la política de protecció de dades, s'informava a les persones afectades que podien consultar el tractament de videovigilància i veu, prement un enllaç.

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

- Aquest enllaç conduïa a un web de TMB (<https://www.tmb.cat/ca/tractament-gravacions-videovigilancia-i-veu>) en què s'informava, en relació als tractaments de videovigilància i de veu, sobre la identitat dels responsables del tractament, els drets que poden exercir les persones afectades, les dades de contacte del delegat de protecció de dades i la possibilitat de presentar una reclamació davant l'Autoritat. En aquesta pàgina també es convidava a la persona interessada a consultar l'activitat de videovigilància dins del registre d'activitats del tractament (en endavant, RAT) mitjançant un enllaç.
- Aquest darrer enllaç conduïa a l'activitat de tractament "*Videovigilància*" incorporada en el RAT (<https://www.tmb.cat/ca/registre-activitats-tractament-dades-personals#25>). Allà s'informava sobre la tipologia d'interessats i de dades personals, la finalitat, la legitimació, la comunicació de les dades, la conservació, les transferències internacionals i les mesures de seguretat.

9. En data 04/12/2020, es va formular un tercer requeriment a FMB per tal que identifiqués l'entitat concreta que seria responsable de la captura d'imatges objecte de denúncia.

10. En data 16/12/2020, FMB va respondre l'anterior requeriment a través d'un escrit en què exposava, entre d'altres, el següent:

- Que el coordinador de Seguretat i Protecció Civil, empleat del Departament de Seguretat d'FMB, va ser el que va decidir fer les captures d'imatges que s'han fet fins ara.
- Que aquesta persona decideix si, en relació a la gravetat i impacte dels fets delictius, s'han d'establir dispositius de servei per prevenir nous fets de gravetat o localitzar i identificar als autors dels fets ja ocorreguts i denunciats.
- Que aquesta persona és l'encarregada de la direcció funcional dels serveis de seguretat privada contractats.
- Que materialment, la captura d'imatge la va fer l'operador de seguretat (empleat d'una empresa de seguretat), però sota la decisió del coordinador de seguretat.
- Que la incidència a la que es refereix la captura objecte de denúncia, consistia en una situació de por que va patir una persona empleada d'FMB que prestava serveis a l'estació de (...), a causa d'un usuari que va colpejar les instal·lacions i va amenaçar a la persona empleada a les 02.37 hores d'una nit de dissabte a diumenge. Per aquest fets, i donat que la persona empleada d'FMB no volia interposar una denúncia penal per amenaces, els vigilants de seguretat van identificar i denunciar administrativament a l'usuari amb el suport dels Mossos d'Esquadra, per cometre frau i colpejar violentament les instal·lacions.
- Que els empleats presten serveis a les estacions en solitari i que, quan han de gestionar situacions d'aquesta mena, normalment no denuncien els fets per por a noves amenaces o situacions de gravetat per a la seva integritat física.
- Que davant d'aquesta situació, i per l'afectació que va patir l'empleat, el coordinador de Seguretat i Protecció Civil va decidir muntar un dispositiu per prevenir noves situacions amb el mateix usuari que poguessin suposar un perill per a la integritat d'aquella persona empleada d'FMB.

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

- Que per facilitar el reconeixement de la persona que representava aquest risc, i poder reaccionar preventivament amb més agilitat, es van facilitar “*printers*” identificatius al servei de seguretat establert [prestat per vigilants de seguretat].
- Que aquests “*printers*”, dels quals es va fer una única impressió, es van entregar directament al responsable de servei de l’empresa de seguretat de (...).
- Que es va muntar el dit dispositiu el dia següent als fets (el 17/11/2019) i durant una setmana [FMB aportava la captura de pantalla d’una aplicació informàtica dels “*Registros*”, on consta que es va organitzar un dispositiu de seguretat per prevenció entre el 17/11/2019 i el 24/11/2019 en relació a l’usuari que havia colpejat la cabina del metro. La referència que consta en aquest registre -(...)-, coincideix amb la que figurava en les impressions o “*printers*” aportats amb la denúncia].
- Que l’empresa de seguretat no pot realitzar cap actuació que surti del servei que se li ha encarregat. Si l’empresa de seguretat ha fet alguna impressió en paper ha estat exclusivament seguint instruccions del coordinador de Seguretat i Protecció Civil, empleat del Departament de Seguretat d’FMB.

Fonaments de dret

1. D’acord amb el que preveuen els articles 90.1 de l’LPAC i 2 del Decret 278/1993, en relació amb l’article 5 de la Llei 32/2010, de l’1 d’octubre, de l’Autoritat Catalana de Protecció de Dades, i l’article 15 del Decret 48/2003, de 20 de febrer, pel qual s’aprova l’Estatut de l’Agència Catalana de Protecció de Dades, és competent per dictar aquesta resolució la directora de l’Autoritat Catalana de Protecció de Dades.

2. A partir del relat de fets que s’ha exposat a l’apartat d’antecedents, cal analitzar els fets denunciats que són objecte de la present resolució d’arxiu.

Amb caràcter previ, escau posar de manifest que no correspon a aquesta Autoritat pronunciar-se sobre eventuais incompliments de la LO 1/1982, de la LO 1/1996 o la LO 5/2020. Al seu torn, aquesta Autoritat tampoc no és competent per dirimir sobre la presumpta comissió d’il·lícits penals.

Així doncs, en aquesta resolució únicament es dirimirà si els fets denunciats contravenen la normativa de protecció de dades personals. Aquests fets denunciats s’analitzen seguidament de forma diferenciada.

2.1. Sobre la manca de DPD.

En el seu escrit de denúncia, el sindicat denunciant exposava que TMB no tenia, en el seu centre de control, un delegat de protecció de dades.

Doncs bé, la normativa de protecció de dades no exigeix que el DPD estigui present en una determinada dependència, com pretén l’entitat denunciant.

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

Dit això, tal com s'ha assenyalat en l'antecedent 3r, en les investigacions dutes a terme en fase d'informació prèvia es va comprovar que en data 02/10/2019 (amb anterioritat a la denúncia presentada davant l'AEPD el 17/02/2020), FMB va comunicar al Registre de DPD de l'APDCAT el nomenament del seu DPD. Per tant, en el moment en què es formula la denúncia, FMB sí havia designat un DPD contràriament al que afirmava l'entitat denunciant.

2.2. Sobre les impressions de les imatges captades per les càmeres.

L'entitat denunciant assenyalava que des del CSPC d'FMB es capturaven les imatges dels presumptes infractors (en algun cas, menors d'edat), recollides per les càmeres de videovigilància instal·lades a la xarxa de metro, les quals s'imprimien (mitjançant "printers") i es distribuïen entre el personal de seguretat.

Tot i que en un inici FMB havia negat que fos responsable de les impressions de les imatges captades per les càmeres, finalment ha admès que aquestes es van realitzar seguint les instruccions del coordinador de Seguretat i Protecció Civil (empleat d'FMB).

Assentat l'anterior, en el marc de les actuacions prèvies FMB també ha informat que la finalitat del tractament d'imatges a través de les càmeres instal·lades a la xarxa de metro és preservar la seguretat de les persones, els béns i les instal·lacions. D'aquest tractament, n'és responsable FMB.

En aquest sentit, s'ha constatat que aquesta finalitat és la mateixa que figura en el RAT, per a l'activitat de tractament "videovigilància". Al RAT també s'hi arriba a partir de l'adreça electrònica que figura en els cartells informatius de l'existència de les càmeres, als efectes de proporcionar informació addicional sobre el dit tractament.

Dit això, cal tenir en compte que aquest tractament se sustenta en el compliment d'una missió en interès públic (art. 6.1.e RGPD) de conformitat amb l'article 22.1 de l'LOPDGDD, que preveu que "*Les persones físiques o jurídiques, públiques o privades, poden dur a terme el tractament d'imatges a través de sistemes de càmeres o videocàmeres amb la finalitat de preservar la seguretat de les persones i béns, així com de les seves instal·lacions.*"

De fet, l'LOPDGDD contempla en la seva exposició de motius que la licitud dels tractaments de videovigilància prové de l'existència d'un interès públic.

Així les coses, la captació d'imatges mitjançant càmeres a través de les finalitats abans esmentades, és un tractament lícit. I aquesta conclusió no es veu alterada pel fet que les persones afectades puguin ser menors d'edat.

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

Assentat l'anterior, correspon dirimir si les impressions o "*printers*" de les imatges captades per les càmeres instal·lades a la xarxa de metro s'adeqüen a la finalitat que motivà la recollida de les dades (la seguretat de les persones, béns i les instal·lacions).

FMB ha exposat que les impressions o "*printers*" aportades per l'entitat denunciada (en aquests figurava la mateixa persona i referència -(...)-) estan relacionades amb un incident que va protagonitzar una persona usuària del metro el 16/11/2019, qui hauria mostrat una actitud violenta contra el conductor del metro que prestava els seus serveis en la cabina del ferrocarril, fins al punt que el va amenaçar segons ha informat FMB.

L'entitat denunciada justifica que per garantir la seguretat d'aquesta persona treballadora, es va organitzar un dispositiu de seguretat de prevenció per si la persona usuària causant de l'incident tornava a accedir a la instal·lacions del metro de Barcelona. A tal efecte, es va fer una impressió de les imatges de la dita persona usuària que captaren les càmeres de videovigilància, impressions que es va repartir entre el personal de seguretat de la línia de metro afectada ((...)), als efectes que el personal de seguretat pogués reconèixer ràpidament a aquella persona si tornava a accedir a les instal·lacions de la línia de metro esmentada.

Doncs bé, el tractament de dades personals denunciada (les impressions de les imatges captades per les càmeres) també té com a finalitat la seguretat de les persones, per la qual cosa no s'infringiria el principi de limitació de la finalitat (art. 5.1.b RGPD), que disposa que les dades personals s'han de recollir amb finalitats determinades, explícites i legítimes i posteriorment no s'han de tractar de manera incompatible amb aquestes finalitats. Al seu torn, escau remarcar que aquesta mesura fou adoptada amb caràcter excepcional i que estava motivada en l'existència d'indisidències clars d'una situació que podia suposar un risc greu per la seguretat d'una persona treballadora.

Amb caràcter general, però, s'hauria d'evitar implementar aquesta mesura consistent en imprimir les imatges captades per les càmeres de seguretat, llevat que es justifiqui que això és necessari per a que el personal de seguretat pugui identificar una persona sospitosa.

Pel que fa al termini de conservació, val a dir que en l'àmbit dels tractaments amb finalitats de videovigilància, l'LOPDGDD disposa que les imatges s'han de suprimir en el termini màxim d'un mes des de la seva captació, excepte quan s'hagin de conservar per acreditar la comissió d'actes que atemptin contra la integritat de persones, béns o instal·lacions.

En el present cas, escau destacar que el dispositiu de seguretat en el marc del qual es van utilitzar les impressions de les imatges captades per les càmeres de videovigilància, s'inicià l'endemà de l'incident protagonitzat (el 17/11/2019) i finalitzà al cap d'una setmana (el 24/11/2019). Així doncs, aquest tractament va tenir lloc dins del termini de conservació de 30 dies que contempla FMB en el RAT per a l'activitat de tractament "*videovigilància*" (el

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

qual s'ajusta a l'art. 22.4 LOPDGDD), de manera que no es va incomplir el principi de limitació del termini de conservació de les dades (art. 5.1.e RGPD).

En efecte, en el marc de les presents actuacions prèvies, no consta cap indici que permeti inferir que FMB va tractar les imatges de la persona a la qual es referien les impressions més enllà del termini esmentat. Tot això, sens perjudici que l'entitat denunciante aportés una còpia de les dites impressions juntament amb l'escrit de 18/02/2020 amb la finalitat de motivar la denúncia que formulà davant l'AEPD i que es va acabant remetent a aquesta Autoritat. En aquest punt, cal advertir a l'entitat denunciante que un cop aquesta Autoritat ja s'ha pronunciat sobre els fets denunciats, hauria de suprimir les dites impressions.

2.3. Sobre el dret d'informació.

Finalment, el sindicat denunciante també exposava que FMB no faria efectiu el dret d'informació.

A aquest respecte, tal com s'ha indicat en els antecedents, FMB informa per mitjà de cartells informatius sobre l'existència de les càmeres, informació que complementa a través del seu web, tal com determina l'article 22.4 de l'LOPDGDD. Cal posar de manifest que el conjunt d'informació proporcionada per FMB s'adequa al contingut que estableix l'article 13 de l'RGPD.

3. De conformitat amb tot el que s'ha exposat en el fonament de dret 2n, i atès que durant les actuacions dutes a terme en el marc de la informació prèvia no s'ha acreditat, en relació als fets que s'han abordat en aquesta resolució, cap fet que pugui ser constitutiu d'alguna de les infraccions previstes a la legislació sobre protecció de dades, escau acordar el seu arxiu.

L'article 89 de l'LPAC, en consonància amb els articles 10.2 i 20.1 del Decret 278/1993, preveu que escau arxivar les actuacions quan en la instrucció del procediment es posa de manifest el següent: *"a) La inexistència dels fets que puguin constituir la infracció; (...) c) Quan els fets provats no constitueixin, de manera manifesta, una infracció administrativa (...)"*.

Per tant, resolc:

1. Arxivar les actuacions d'informació prèvia número IP 307/2020, relatives a Ferrocarril Metropolita de Barcelona, SA.
2. Notificar aquesta resolució a FMB i comunicar-la a l'entitat denunciante.
3. Ordenar la publicació de la resolució al web de l'Autoritat (apdcat.gencat.cat), de conformitat amb l'article 17 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre.

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

Contra aquesta resolució, que posa fi a la via administrativa d'acord amb l'article 14.3 del Decret 48/2003, de 20 de febrer, pel qual s'aprova l'Estatut de l'Agència Catalana de Protecció de Dades, l'entitat denunciada pot interposar, amb caràcter potestatiu, un recurs de reposició davant la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, en el termini d'un mes a comptar des de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb el que preveu l'article 123 i següents de la Llei 39/2015. També es pot interposar directament un recurs contenciós administratiu davant els jutjats contenciosos administratius, en el termini de dos mesos a comptar des de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb els articles 8, 14 i 46 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Igualment, l'entitat denunciada pot interposar qualsevol altre recurs que consideri convenient per defensar els seus interessos.

La directora,